

DE GOUDEN EEUW VAN HOLLAND

In de zeventiende eeuw wedijverde een nieuwe macht met Frankrijk en Engeland voor de leidende plaats in West-Europa: Nederland.

In de zestiende eeuw betekenden de Nederlanden, waar steden als Antwerpen en Amsterdam zich snel tot belangrijke centrum van de wereldhandel ontwikkelden, een zeer rijke bron van inkomsten voor Filips II van Spanje. Maar Filips II interesseerde zich als vroom katholiek al evenzeer voor de godsdienst van de Nederlanden als voor hun handel en welvaart. Terwijl hijzelf in Spanje verbleef, liet hij de aangelegenheden van het land in de handen van Margareta, hertogin van Parma, en van drie katholieke raadgevers, die instructies hadden om strenge maatregelen tegen het protestantisme te nemen. In 1564 vaardigde hij een decreet uit, waardoor de hele bevolking van de Nederlanden verplicht werd, de katholieke leerstellingen te aanvaarden. Willem van Oranje en Egmont stelden een verzoekschrift op, waarin ze de koning verzochten dit decreet te herroepen. Maar dit verzoek werd niet ingewilligd; Filips II zond in plaats daarvan een sterk leger naar de Nederlanden om de uitvoering van zijn decreet te waarborgen.

Egmont werd gevangen genomen en onthoofd, maar Willem van Oranje, die buiten de wet werd gesteld, ontsnapte naar Duitsland en bracht een leger bijeen om de Spanjaarden te bevechten. Ondertussen plunderden protestantse Nederlandse zeelieden en piraten met de actieve ondersteuning van de Engelse koningin Elizabeth, Spaanse kustversterkingen.

De Tachtigjarige Oorlog brak uit, een langdurige en heftige strijd, die nog werd verergerd door het feit, dat de katholieke bevolking van de zuidelijke provincies het niet eens waren met de protestantse bevolking van de noordelijke provincies. In 1584 werd Willem van Oranje vermoord, maar toch ging de strijd voort. Tenslotte riepen de zeven noordelijke provincies: Holland, Zeeland, Utrecht, Gelderland, Overijssel, Groningen en Friesland zich in 1588 uit tot de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden.

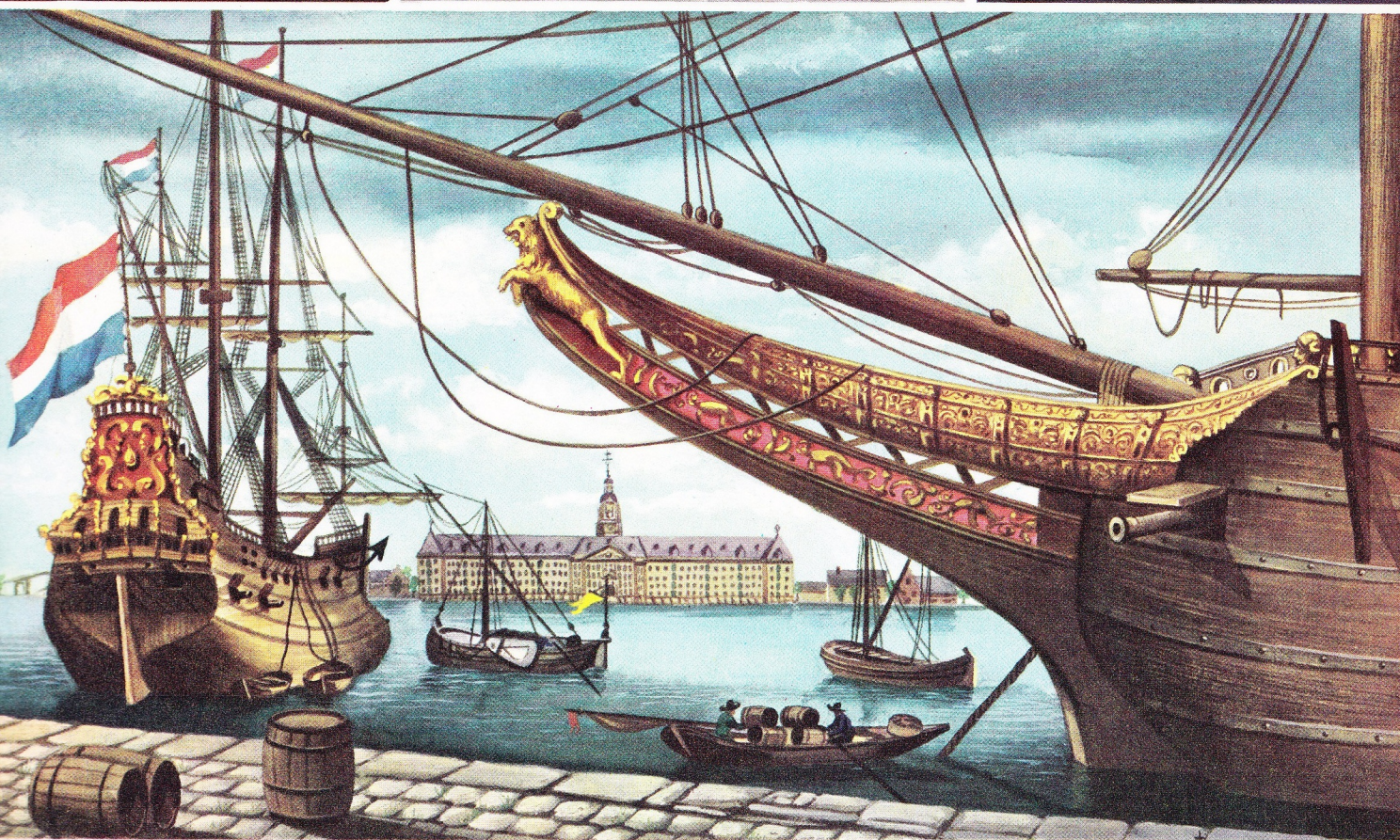
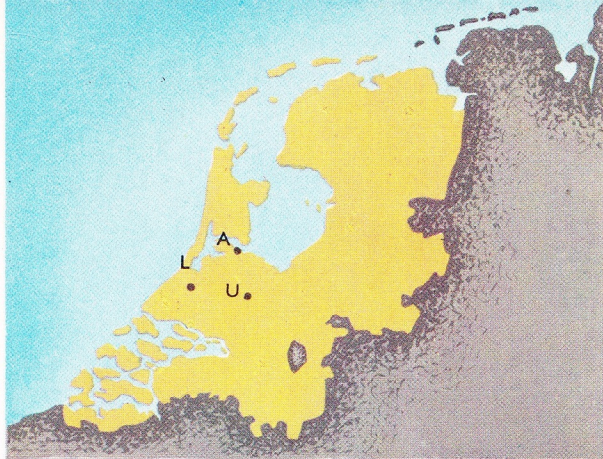
Deze verklaring betekende, dat de noordelijke provincies zich niet alleen van Spanje, maar ook van de zuidelijke provincies (die thans België vormen), hadden afgescheiden.

Pas in 1609 erkende Spanje de onafhankelijkheid van de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden, maar intussen had de nieuwe staat al heel wat vooruitgang gemaakt. Elke provincie had haar eigen regering voor de binnenlandse aangelegenheden, terwijl daarboven een gemeenschappelijke regering stond in de Staten-Generaal, samengesteld uit vertegenwoordigers van alle provincies. Er was verder een stadhouder, die de gewapende macht onder zijn bevel had en vele andere bevoegdheden uitoefende. Omdat Holland veruit de grootste en rijkste provincie was, werd het spoedig de gewoonte een vertegenwoordiger van Holland - een lid van het Huis van Oranje - voor de post van stadhouder te kiezen.

De Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden werd in de loop van de zeventiende eeuw één van de invloedrijkste landen van de wereld. Omstreeks 1700 was onze koopvaardijvloot heel wat groter dan die van de Franse en Engelse handelsvlooten samen. Na de stichting van de Nederlandse Oostindische Compagnie en de Nederlandse Westindische Compagnie veroverde Holland een groot overzees rijk. De namen van grote Nederlandse zeevaarders als Maarten Tromp en zijn zoon, Cornelis Tromp, Michiel de Ruyter en Piet Hein, waren op alle zeeën en oceanen bekend.

Gedurende deze Gouden Eeuw bereikte de Nederlandse schildersschool haar hoogtepunt met het werk van Rembrandt, Frans Hals en Jan Vermeer. Spinoza, een Nederlands lenzenpolijster, werd bekend als één van de meest vooraanstaande wijsgeeren ter wereld. Uit deze pirateneeuw is nog een groot Nederlander bekend, Hugo de Groot, een bijzonder rechtsgeleerde. Zijn boek "Over het oorlogs- en vredesrecht" is nog steeds een bouwsteen van het internationale recht.

Boven: Willem van Oranje; kaart van de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden met Leiden, Amsterdam en Utrecht; zegel van de Staten-Generaal. **Midden:** Het Amsterdams hoofdkwartier van de Nederlandse Oostindische Compagnie. **Onder:** Hugo de Groot; Piet Hein; een bord in Delfts porselein.

L'Age d'or des Pays-Bas

Au cours du ^{xvii}e siècle, les Pays-Bas ont pu rivaliser de puissance avec la France et l'Angleterre. Cet Age d'or succéda à plus de trente années de violence.

Au début de son règne, Philippe II, fils de Charles Quint, quittant les Pays-Bas pour l'Espagne, avait confié les affaires du pays non seulement à sa sœur Marguerite de Parme, mais surtout à des conseillers qui avaient été chargés de prendre des mesures sévères contre les protestants. Ceux-ci s'allièrent à la noblesse, qui supportait mal l'absolutisme espagnol. Le prince Guillaume d'Orange, dit le Taciturne, et le comte d'Egmont, prenant la tête de ce « compromis des nobles » (1566), signèrent une pétition réclamant au roi le maintien des privilèges ainsi que la liberté religieuse. A ce vaste mouvement d'opposition, qu'accompagna malheureusement le pillage des églises par les extrémistes, Philippe répondit en envoyant aux Pays-Bas le terrible duc d'Albe avec une armée redoutable.

Un régime de terreur fut instauré, le comte d'Egmont décapité, Guillaume mis « hors la loi ». Il dut fuir, pour débarquer bientôt en libérateur de la Hollande et de la Zélande. La résistance à l'Espagne l'emportait partout. Mais l'accord entre les diverses tendances s'avéra fragile. Les seigneurs catholiques du sud s'unirent contre les calvinistes devenus trop puissants à leurs yeux (1579), et se rapprochèrent de Philippe II. Guillaume d'Orange répliqua en créant une autre union, qui ne groupa que les sept provinces du nord : Hollande, Zélande, Utrecht, Gueldre, Overijsel, Groningue et Frise.

Les luttes se poursuivirent, elles ne furent pas arrêtées par l'assassinat du Taciturne à Delft. Quatre ans plus tard, dans cette même ville, les sept provinces se déclarèrent « République des Provinces-Unies » avec le calvinisme comme religion officielle (1588). Cette déclaration signifiait que les provinces du nord se séparaient non seulement de l'Espagne, mais aussi des provinces du sud (Belgique actuelle).

Le nouvel État commença immédiatement à s'organiser. Chaque province avait son gouvernement propre, tandis qu'une assemblée fédérale, les états généraux, était composée de représentants de toutes les provinces. Un gouverneur ou stadhouder commandait l'armée et la marine.

Au ^{xvii}e siècle, la marine marchande des Provinces-Unies avait un tonnage bien supérieur à celui des flottes françaises et anglaises réunies. De prudents navigateurs côtiers, les Hollandais étaient devenus les « rouliers de l'océan ». Grâce à leur Compagnie des Indes orientales et leur Compagnie des Indes occidentales, ils conquièrent un immense empire colonial (Insulinde, Inde, Malacca, Ceylan, Moluques, Japon, Le Cap, Antilles...). Pour sauvegarder la liberté des mers, ils engagèrent trois guerres contre l'Angleterre; leurs amiraux Tromp, De Ruyter et Piet Hein s'y distinguèrent particulièrement.

Les riches bourgeois hollandais furent peints par Rembrandt et Frans Hals, tandis que Spinoza se distinguait dans le domaine philosophique et Hugo Grotius dans celui du droit international.

*En haut : Guillaume d'Orange. Carte des Provinces-Unies indiquant Leyde (L), Amsterdam (A) et Utrecht (U).
Le sceau des états généraux.*

Au centre : l'entrepôt maritime de la Compagnie des Indes orientales à Amsterdam.

En bas : Grotius et Piet Hein; une assiette en faïence de Delft.

Globerama

HISTOIRE DES CIVILISATIONS MENS EN WERELD, VROEGER EN NU

CASTERMAN

HET AVONTUUR VAN MENS EN WETENSCHAP

KEURKOOP NEDERLAND

© ESCO PUBLISHING COMPANY

Le présent ouvrage est publié simultanément en
français (Casterman, Paris-Tournai)
allemand (International School, Cologne)
anglais (Odhams Press, Londres)
américain (International Graphic Society, New York)
danois (Munsgaard Scandinavisk Bogforlag)
finlandais (Munsgaard)
hollandais (Keurkoop, Rotterdam)
italien (Fratelli Fabbri, Milan)
portugais (Codex)
suédois (Munsgaard)

2e édition, 1964

KEURKOOP NEDERLAND

© ESCO PUBLISHING COMPANY

ALLE RECHTEN VOORBEHOUDEN VOOR ALLE LANDEN

Art © 1959 by Esco, Anvers

Text © 1963 by Casterman, Paris

Tous droits de traduction et de reproduction réservés.